

ДИСФУНКЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ РОДИНИ ЯК ІНТЕГРАТОРА ЗНАНЬ

Марченко О. С.

Доктор економічних наук, професор кафедри
економічної теорії,
Національний юридичний університет імені Ярослава
Мудрого, Харків, Україна
Ol. mar4enko 2011 @ yandex.ua
0996508076

В сучасних умовах, коли знання та інформація набувають значення пріоритетних ресурсів соціально-економічного розвитку, інтеграція знань стає однією із суспільно значущих функцій родини, від ефективності реалізації якої залежить як її добробут, так і суспільства. Підвищення ролі родини у інтеграції знань є особливо актуальним в Україні, для якої інновації, що засновані на знаннях, є головним чинником подолання технологічного відставання, забезпечення соціально-економічного розвитку.

Функції родини як інтегратора знань, умови та чинники їх реалізації не стали ще предметом комплексного економічного дослідження. Зазначені проблеми розглядаються у контексті ролі родини у людському розвитку, забезпеченні виробництва

висококваліфікованими працівниками, формуванні інтелектуального та людського капіталів.

Інтеграція знань – це процес руху знань, що охоплює стадії їх створення, залучення, дифузії, оволодіння знаннями, перетворення, обміну, збереження, використання знань, їх втілення у продукти, послуги, технології, інновації.

Визнані суспільством учасники руху знань, без діяльності яких неможливо досягнення синергетичного соціально-економічного ефекту їх інтеграції, є інституціональними інтеграторами знань.

Родина є інституціональним інтегратором знань та сприяє їх економічній реалізації і соціалізації, що складає основу інноваційного розвитку. Роль і місце родини у інтеграції знань визначається її особливостями як соціально-економічного інституту.

Як інтегратор знань родина виконує такі функції:

– накопичувальну, яка здійснюється як: 1) внутрішньосімейне передавання знань і оволодіння ними її членів – суб'єктне накопичення; 2) нагромадження знань у часі – успадкування та примноження родинних знань протягом її існування; 3) трансформація суб'єктивних знань членів родини у колективне (сімейне) знання та у кодифіковані знання

як родинні нематеріальні активи – об’єктне накопичення знань;

– забезпечення інтелектуального ефекту масштабу як досягнення певного рівня віддачі від знань, які родина накопичує та використовує як їх інтегратор. Рівень віддачі родинних знань має багато вимірів, серед яких доходи, культура, репутація, суспільний статус та громадська активність членів сім’ї;

– комерціалізації знань: інвестуючи кошти у накопичення та використання знань, родина забезпечує можливість зовнішнього обміну знань та отримання певних видів доходів та вигод від їх передавання у суспільне користування;

– економії трансакційних витрат, пов’язаних з використанням ринкового механізму залучення знань: передавання та успадкування родинних знань не потребує витрат на пошук інформації, укладення договору та контроль за його виконанням тощо;

– управління знаннями – родина є регулятором внутрішньосімейного руху знань у суб’єктному, об’єктному і часовому аспектах.

Ефективність діяльності родини як інтегратора знань залежить від багатьох чинників, які можливо розділити на: 1) внутрішньосімейні. Від того, як родина оцінює доцільність витрат у інтеграцію знань залежить і

її, і суспільний розвиток; 2) зовнішні – сукупність демографічних, техніко-технологічних, соціально-економічних, політичних та ін. чинників, які прямо чи опосередковано впливають на родинну інтеграцію знань. Треба підкреслити, що зовнішні і внутрішні чинники ефективності знаннеінтеграційних функцій родини тісно взаємопов'язані.